

Vastavuoroinen oppiminen teatterin ja työelämän välillä

Ihmisten välinen yhteistyö on noussut entistä merkittävämpään asemaan työelämässä. Syitä tähän ovat esimerkiksi digitalisoituminen ja globalisaatio sekä koronapandemian jälkeinen hybridityö. Osana työn muutosta on alettu kyseenalaistamaan ennakkokäsityksiä ammattirooleista, niihin liittyvistä sosiaalisista suhteista sekä käytetyistä työtavoista ja -menetelmistä. Yhteistyön merkitys näkyy ammattiroolien muutoksina ja näiden muutosten syklit ovat nopeutuneet. Työssä ja työn kehittymisessä tarvitaan enemmän ennakkoluulottomasti uudenlaisia yhteenliittymiä eri alojen välillä.

Työn ja työn vaatimusten muuttuessa, tarkastelun kohteeksi ovat nousseet myös oppiminen ja oppimisen keinot. Tiedetään, että työelämä tarvitsee uudenlaisia oppimisen menetelmiä. Perinteiset keinot eivät riitä, sillä tieto ei siirry ihmisiltä toisille sellaisenaan kuten hyödyke, vaan ihmiset rakentavat keskenään tietoa tuodessaan erilaiset henkilökohtaiset ymmärryksensä, motiivinsa ja tunteensa osaksi yhteistyötä ja keskustelua. Työelämän muutoksessa tarvitaan enemmän ymmärrystä erilaisista menetelmistä ja tavoista, joilla vastavuoroisuutta ihmisten välillä voidaan kehittää. Tästä huolimatta vastavuoroisuutta ja sen mukana tuomaa oppimista ei ole tarkasteltu teatterin keinoin toteutetussa simulaatiossa riittävästi.

Tässä tutkimuksessa on tutkittu teatteria vastavuoroisena oppimisen keinona. Haastatteluaineistoa on kerätty eri organisaatioista tulevilta johtajilta ja oman tulevaisuuden osaamisen kehittäjiltä. Tutkimukseen osallistujat ovat läpikäyneet eri tyyppisiä teatterillisiä valmennuksia erilaisilla tulokulmilla ja tavoitteilla. Tutkimuksessa koottiin yhteen ja tarkasteltiin teatterilliseen valmennukseen osallistuneiden kokemuksia, heidän saamia työvälaineitä ja tuloksia arkityön tasolla.

Tutkimuksen teoreettisena lähestymistapana toimi Vygotskyn (1978) oppimiskäsitteistö oppimisesta sosiaalisena prosessina. Tutkimuksessa tukeuduttiin kahteen pääkäsitteeseen, relational expertise ja perezhivanie (emotionaalinen kokeminen), oppimisen näkyväksi tekemiseksi teatterillisessä valmennuksessa. Relational expertise tarkoittaa kykyä ymmärtää toista henkilöä ja ottaa heidän näkökantansa sekä yhteisten motiivien rakentamista, jotta yhteistyö voi jatkua. Toisen kanssa työskentelyssä tarvitaan kykyä nähdä työn kohde myös oman ammattialan rajojen ulkopuolelta. Tämä tapahtuu hyödyntämällä toisen henkilön tuomia resursseja ja tulkintatapoja. Yhteistyö toisten kanssa mahdollistaa omien näkökantojen ja työtapojen kyseenalaistamisen. Emotionaalisella kokemisella puolestaan tarkoitetaan kehitystä, joka tapahtuu teatterillisessä tilanteessa kun henkilö elää läpi merkityksellisen kokemuksen, jossa yhdistyy emotiot ja kognitio.

Tutkimuksen tuloksena syntyi johtajien ja tulevaisuuden osaamisen kehittymisen narratiiveja sekä narratiivien vertailua teemoittelujen mukaan. Osallistujat kuvasivat teatterillista valmennusta erityisesti kolmen teeman mukaan: 1) itsensä ja muiden tilanteen peilaaminen harjoitteiden ja keskustelujen kautta, 2) aitona minänä oleminen ja 3) itsensä ja unelmiensa kohtaaminen.

Suomessa ja kansainvälisesti tarvitaan lisää tutkimusta vastavuoroisesta teatterillisestä oppimisesta nojautuen yhtenäiseen teoreettiseen lähestymistapaan. Tämä tutkimus tarjoaa teoreettisen pohjan tuleville työelämän interventioille, kehittämishankkeille ja valmennuksille.

Tutkimukseen osallistuneet johtajat ja osaamisen kehittäjät toivat esiin kokemuksia teatterista hyvin vaikuttavana metodina joka pisti miettimään omia tapoja ja osaamista kriittisesti. Teatterillinen valmennus ja vastavuoroinen oppiminen tukevat työelämän ja osaamisen kehittämisen tilanteita, joissa täytyy hypätä tuntemattomaan ja rakentaa tulevaa askel askeleelta. Tutkimus osoittaa, että teatterillinen valmennus mahdollistaa työntekijöiden osaamisen kehittymisen tavalla, joka tukee heidän tulevaisuutta työmarkkinoilla. Valmennuksen tuoma muutosarvo on pitkälti riippuvainen yksittäisen osallistujien asenteista, toiveista ja osallistumisen tasosta. Näyttää kuitenkin siltä, että teatterillinen valmennus tukee osallistujaa oman tilanteen äärelle pysähtymisessä ja mielikuvien kautta mahdollisten tulevaisuuksien rakentamisessa.